

Putni dnevnik splićanina Nikole Capogrossa iz g. 1530.

Prof. Kruno Prijatelj, Split

Prilično su rijetki originalni putni dnevnik naših ljudi iz vremena renesanse, koji su se sačuvali do naših dana. Želim stoga upozoriti na jedan zanimljivi takav dnevnik, na koji sam slučajno naišao radeći u arhivu splitske crkve sv. Filipa, u kome Splićanin franjevac Nikola Capogrosso opisuje svoje putovanje u Svetu zemlju iz god. 1530. Napisan je u malo-sveščiću vel. 22/15 cm, koji ima 56 stranica bez paginacije, nema korica, a nedostaju mu prve dvije stranice. Rukopis dnevnika je kurziva ranog XVI stoljeća sa još jakim tragovima gotike.

Sam dnevnik ide do strane 48. Pisan je prilično suhoparno u mletačkom dijalektu, sa kojim se miješa iskvarena latinština, dok su neki pasusi samo na latinskom jeziku. Putovanje je započelo 8. srpnja 1530, kad su krenuli iz Venecije put Palestine. Vrijeme — kako piše u dnevniku, u kome je posvećena posebna pažnja klimatskim podacima — je bilo vrlo povoljno, duvao je ljetni vjetar, a mnogi drugi brodovi su uporedo napuštali venecijansku luku. Već u toku prvog dana vrijeme se kvarilo i mijenjalo na jugo, dok je lađa, u kojoj je plovio Capogrosso, susrela dva jedrenjaka. 10. VII. je brod plovio pokraj Šibenika, a 11. VII. nedaleko Hvara. Splitski je redovnik posmatrao sa palube obalu svoga rodnog kraja. Od Visa je plovidba bila prilično nesigurna, a jugo je zaokrenuo u buru. Nakon putovanja uz obale Krfa, Zakinta i Kefalonije brod je izišao iz Jonskog mora, da bi krenuo najprije do Krete, a zatim do Cipra. U Cipru su se putnici iskrcali, sklopili nova poznanstva, a zatim krenuli prema Jafi, posljednjoj etapi putovanja brodom. Odatle su pošli za Jeruzalem, gdje su stigli 22. VIII.

Dok je ovo putovanje po moru opisano vrlo škrto, bez ličnog pečata i skoro sa isključivim podacima meteorološkog karaktera, dolaskom u Svetu zemlju postaje Capogrosso opširniji, ali se i tu zapravo njegov tekst svodi na opisivanje brojnih biblijskih položaja, koje je naš putnik posjetio. Već prvog dana je bio pohod na položaj, gdje je sv. Stjepan kamenovan, zatim na grobove Bogorodice, sv. Ane i Joakima, te konačno na Kristov grob. Slijedeće dane je Capogrosso posjetio kuće Šimuna gubavca i Marije Magdalene, Betaniju i Betsaidu, grob Davida i Salamona, prstoniju Posljednje večere, kuće Pilata i Heroda i t. d. Nakon ovih obilaženja po Jeruzalemu i okolici glavnoga grada slijedila su putovanja u Betlehem, Emaus, Betaniju i Jerihon. Do ovog posljednjeg mjesta je putnike pratila turska karavana, u kojoj su se nalazila dva Hrvata (»duj Schiavonij«). Mnoga je mjesta Capogrosso posjećivao i više puta, ali ih uglavnom samo nabraja bez detaljnih opisa i ličnih dojмова. 14. IX. je donesena odluka o povratku. Tu dnevnik prestaje bez nekog pravog svršetka.

Nakon ovog opisa samog puta nadodao je naš pisac nekoliko bilježaka, koje pokazuju njegovo interesiranje raznih problema hronologije i historije. Tako na strani 48 je nota pod naslovom »Numerus annorum ab origine mundi«, u kojoj se navode razni načini datiranja, na strani 49—50 bilješka »Questi sono quelli che ellegono l'imperatore«, u kojoj je popis sedam knezova — izbornika njemačkog cara, a na strani 51—52 tekst pod naslovom »Sequantur aliqui mores Graecorum« sa opisom nekih običaja i karakteristika pravoslavne crkve.

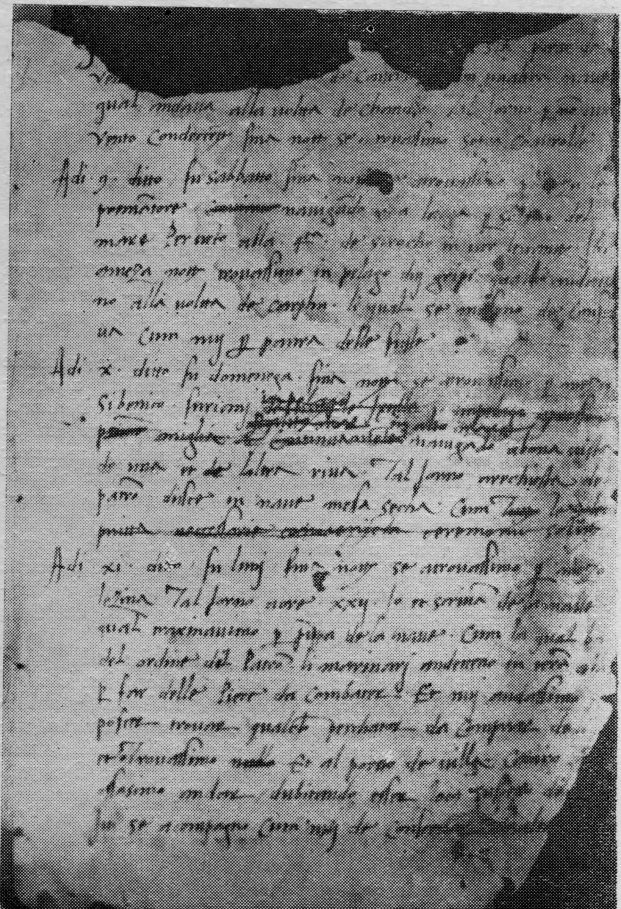
Najzanimljivija je bilješka na strani 53—54, u kojoj, pod naslovom »Copia del privilegio«, autor donosi kom-

pletini tekst potvrde, koju je Nikoli Capogrossu dodijelio 8. IX. 1530. fra Baptista iz Macerate, gvardijan samostana na Sionu i komesar Svete zemlje, a u kojoj se potvrđuje, da je Capogrosso posjetio brojne položaje u Svetoj zemlji i u tim mjestima služio misu. Taj je dokument za nas važan, jer nam otkriva ime našeg putnika.

Na strani 54—55 nalazi se popis turskih careva, dok je na posljednjoj stranici sveščića popis misa, koje je Capogrosso izrekao u Svetoj zemlji.

Capogrossov dnevnik je interesantan kao djelo Splićanina, člana obitelji, iz čijih je redova potekao stoljeće kasnije splitski barokni slikar Marko Capogrosso, a iz koje će biti i niz splitskih građana, koji će u doba renesanse i baroka pokrivati brojne visoke funkcije u gradu. Premda je pisao na talijanskom jeziku, vidi se, da se autor osjećao našim čovjekom, što možemo zaključiti po spomenu susreta sa ona dva Hrvata u karavani na putu do Jordana, tim više što u suhoparnom tekstu dnevnika je to jedno od vrlo rijetkih ličnih zapažanja.

Svojim opisivanjem vremena i plovidbe pisac našeg dnevnika pokazuje poznavanje pomorske problematike, te se može povezati sa bogatim pomorskim životom Splita u XVI stoljeću, o čemu su značajno svjedočanstvo brojni dokumenti, koje su Risondo i Čičin-Sain objelodanili u zadnjem deceniju, pokazujući dosad sasvim nedovoljno naglašenu ulogu Splita u našoj pomorskoj historiji.

Stranica iz dnevnika Cappogrossa iz 1530. godine